

פרשה וישב

וַיֹּאמֶר קַח-נָא אֶת-בְּנֵךְ אֶת-יְחִידֶךָ אֲשֶׁר-אַהַבְתָּ אֶת-יִצְחָק
וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת-עֵשָׂו כִּי-צִיד בְּפִיו וּרְבִיקָה אֶהְבֶּת אֶת-יַעֲקֹב:
יִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת-יִסְּוֹף מִקְל-בְּנָיו כִּי-בְּזַקְנָיִם הוּא לוֹ

השי"ת הטביע טבע בכני אדם שהאב אוהב את בנו , והבן אוהב את אביו
אולם מצינו דבר נפלא מפלאות תמים דעים, שהאב אוהב את בנו יותר ממה שהבן
אוהב את אביו, ומבואר כן בכמה מקומות בחז"ל, ואזכיר קצתם בעזהשי"ת:

בדין 'הבא במחותרת' קיי"ל במסכת סנהדרין (דף עב ע"ב): שאב הבא במחותרת על
הבן אסור לבן להרוג את אביו, מפני שסתם אב מרחם על בנו, ואמרינן
שמסתמא לא בא על עסקי נפשות, ורק אם ברור לך כשמש שהוא אכזרי ושונא
אותך ובא על עסקי נפשות, אזי מותר להרגו. אבל בבן הבא במחותרת על האב,
מותר לאב להרוג את בנו, שאין אהבתו של הבן לאב גדולה כמו אהבת האב
לבנו, וכיון שבא עליו במחותרת מספק מותר להקדים ולהרגו, דהא קיי"ל (שם דף
עב ע"א) "הבא להרגך השכם והרגהו".

ומעשה נפלא הובא במסכת סוטה (דף מט ע"א) מהאמורא רב הונא, שמצא תמר
'דחינוניתא', ופירש"י שהיא מין תמר שמינה ויש בה ריח טוב. נטלה רב
הונא וכרכה בכגדו. כשבא רבה בנו אמר לאביו: "מריח אני ריח טוב". אמר לו
רב הונא אביו: "טהרה יש בך, לפיכך מריחה לך ולא בטל הריח מאצלך", [דמיוס
שפסקה טהרה מישראל בטלה טעם וריח (סוטה שם)], ונתן רב הונא את התמר
לרבה בנו. בינתיים הגיע 'אבא' בנו של רבה [כלומר נכדו של רב הונא], ונתן
רבה את התמר לאבא בנו. כיון שראה זה רב הונא, אמר רב הונא לרבה בנו:
"שמחת את לבי — והקהית את שיני", שמחת את לבי מפני טהרתך, והקהית את
שיני מפני שהראתני שאהבתך על בנך יותר מעלי, שנטלת ממני ונתת לו. היינו
דאמרי אינשי: אהבה של האב על בנו, ואהבה של הבן על בנו שיש לו".

והטעם למה באמת אהבת האב לבנו חזקה יותר מאהבת הבן לאביו , כתב בספר
'תוספות ברכה' : (פרשת יתרו, כ"ב) להסביר, מפני שאדם הראשון לא היה
לו אב, שלא היה ילוד אשה, רק נברא מאדמה, ממילא לא היה לו רגשי אהבה
של "בן לאב", ולכן אין ביסוד הטבע של אדם רגשי אהבה מבן לאב, אבל בניס
היה לו לאדם הראשון, לכן נקבעו רגשי אהבת האב לבנו ביסוד הטבע.

ובזה ביאר ב'תוספות ברכה' (שם) למה לא מצינו בתורה שנצטוו האבות על גידול
הבנים וכלכלתם, רק בחז"ל (קידושין דף כט ע"א) נמצאו חיובי האב לבנו כמו
ללמדו תורה ואומנות ועוד, אבל 'בתורה' לא נצטוו כלל על זה. משא"כ הבנים
נצטוו בעשרת הדברות "כבד את אביך ואת אמך". והטעם לזה הוא, שאהבת האב
לבנו מושרשת היא בטבע האב, ועל כן אין צורך כלל לצוות על זה. משא"כ
אהבת הבן לאביו אינה מושרשת כל כך בטבע הבן, לכן נצטווה הבן בכיבוד אביו.